

1. Стан і структура кримінальних правопорушень в Україні за 2013 рік / Генеральна прокуратура України; Управління статистики, організації та ведення Єдиного реєстру до- судових розслідувань. - К., 2014. - 78 с.

2. Козьяков Р. Розслідування безвісного зникнення особи як теоретична та прикладна проблема / Р. Козьяков // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. - 2014. - № 4. - С. 84-95 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gov.gov.ua/chasopys/ua/pdf/4-2015Zkoziakov.pdf>

Голоколосова А.С., науковий співробітник
відділу організації науково-дослідної роботи
НАВС

Щодо питання правового регулювання проведення судової експертизи холодної зброї

Завдання боротьби зі злочинністю є актуальними на всіх історичних етапах розвитку будь-якого суспільства. Особливого значення вони набувають в переломні періоди, один з яких наразі переживає наша країна.

Згідно ст. 92 Конституції України визначення засад судової експертизи має здійснюватися виключно законами України. З цього випливає, що законодавець високо оцінює роль та значення судової експертизи у здійсненні правосуддя. Закон України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 року зазначає, що судова експертиза - це дослідження на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду, а також визначає правові основи судово-експертної діяльності. В цьому контексті потребує узгодження норм Закону України «Про судову експертизу» та процесуального законодавства. Прикладом може служити те, що у новому Кримінальному процесуальному кодексі України, на відміну від інших процесуальних законів, взагалі не передбачена можливість призначення додаткових, повторних, комісійних та комплексних експертиз.

П. 5.4. Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень визначає експертизу холодної зброї однією з основних підвидів трасологічної експертизи. В п. 12 зазначається, що об'єктами експертизи можуть бути екземпляри стандартного військового спорядження (багнети, кинджали, кортики, шаблі тощо). Основними завданнями експертизи є установлення належності до холодної зброї ножів, кинджалів, кастетів та подібних за призначенням предметів. Крім того, експертизою може вирішуватись питання про спосіб виготовлення зазначених предметів, зокрема чи використовувалося для їх виготовлення заводське обладнання.

Кримінально-процесуальні підстави проведення експертизи закріплені в ст. 242 КПК України. Експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду,

якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання.

Згідно ст. 242 КПК України експертиза холодної зброї не відноситься до числа обов'язкових. Однак це не свідчить про її факультативність і другорядність. Більш того, часто вона є обов'язковою, через те, що без висновку експерта неможливо вирішити кримінально-правові питання.

Одним із видів процесуальних джерел доказів є висновок експерта, під яким слід розуміти докладний опис проведених експертом досліджень і зроблені за їх результатами висновки, а також обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи під час кримінального провадження (ч. 2 ст. 84, ч. 1 ст. 101 КПК).

Холодна зброя відіграє різну роль в залежності від специфіки складу злочину, по-перше, вона може бути предметом злочину, по-друге, використання холодної зброї є ознакою об'єктивної сторони злочину (коли вона виступає в якості знаряддя). У кримінальному праві під знаряддям злочину розуміється предмет, за допомогою якого здійснюється вплив на потерпілого чи предмет злочину або іншим чином полегшується досягнення злочинного результату, наявність холодної зброї може виступати об'єктивною стороною деяких злочинів (ст. 115, ст. 121, ст. 122, ст. 125, ст. 126, ст. 127, ст. 128 Кримінального кодексу України). Окрім цього, холодна зброя використовується при вчиненні низки насильницьких злочинів, тим самим підвищуючи ступінь загрози вбивством або нанесенням тілесних ушкоджень.

Придбання зброї - обов'язкова ознака дії, за яку передбачена кримінальна відповідальність згідно ст. 257 Кримінального кодексу України, оскільки бандою визнається група осіб, які мають вогнепальну чи холодну зброю. Придбання холодної зброї для скоєння вбивства, розбою чи подібних дій згідно ст. 14 Кримінального кодексу України утворює готування до злочину. Подальше носіння холодної зброї підлягає кваліфікації згідно ст. 263 КК України.

Під незаконним носінням розуміються умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії по переміщенню, транспортуванню особою безпосередньо при собі (в руках, одязі, сумці, спеціальному футлярі, транспортному засобі тощо) холодної зброї.

Під незаконним виготовленням потрібно розуміти умисні, вчинені без передбаченого законом дозволу дії по їх створенню чи переробленню, внаслідок чого вони набувають відповідних характерних властивостей.

Ремонт холодної зброї це таке відновлення характерних властивостей зазначених предметів шляхом заміни або реставрації зношених чи непридатних з інших причин частин, механізмів, усунення дефектів, помилок чи пошкоджень, налагодження нормального функціонування різних частин і механізмів, внаслідок якого ці предмети стають придатними за цільовим призначенням.

Незаконний збут холодної зброї полягає в умисній передачі її іншій особі поза встановленим порядком шляхом продажу, обміну, дарування, сплати боргу

тощо. Питання про віднесення тих чи інших предметів до певних видів зброї вирішується з урахуванням об'єктивних і суб'єктивних критеріїв. За об'єктивними ознаками зброєю є предмети, що здатні заподіяти шкоду життю та здоров'ю людини з урахуванням їх форми, маси, міцності (зокрема твердості матеріалу, з якого виготовлені вражаючі частини), конструктивних особливостей. Суб'єктивно вони призначені для враження живої сили - ушкодження тіла людини, тобто не повинні мати іншого призначення - господарського, побутового, обрядового тощо. Питання про визнання зброєю предметів «подвійного» призначення - наприклад, лука, який може виступати і спортивним снарядом, і мисливським знаряддям, і предметом, призначеним для заподіяння смерті чи тілесного ушкодження, - вирішується з урахуванням мети дій, вчинених з такими предметами.

З прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України в систему кримінального судочинства України внесено принципово нові підходи, новели якого суттєво торкнулися всіх без виключення стадій кримінального процесу, у тому числі самого поняття та порядку призначення і проведення судової експертизи. Окрім узгодження норм Закону України «Про судову експертизу» та кримінального процесуального законодавства про які згадувалось раніше необхідно застосування комплексного підходу щодо роз'яснення питань однозначного термінологічного визначення понятійного апарату інституту судової експертизи.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Текст]: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254 / 96 // Відом. Верхов. Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141
2. Про судову експертизу [Електронний ресурс] : Закон України від 25 лют. 1994 р. № 4038-XII. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/>
3. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково - методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень» від 8 жовт. 1998 р. № 53 / 5.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 3 січн. 2013 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). - К.: Паливода А. В., 2013 - 328 с.
5. Науково - практичний коментар Кримінального кодексу України. - 6-те вид., переробл. та доповн. За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. - К.: Юридична думка, 2009. - 1236 с.